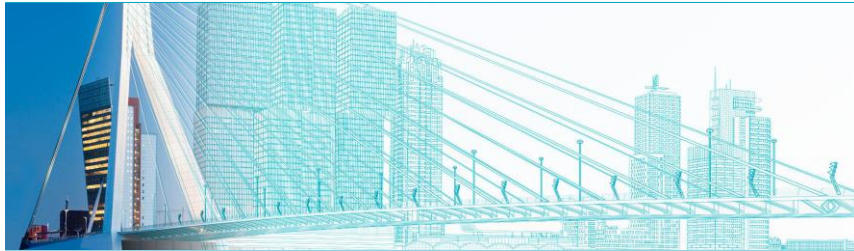

ROBECO

Fundamentele veranderingen in de Nederlandse pensioensector

Door de bomen het bos blijven zien

Maastricht University, Pensioenseminar 2017
30 januari 2017

Jacqueline Lommen, Directeur Europese Pensioenen

For professional investors

1

ROBECO

Inhoud – Door de Bomen het Bos blijven zien

1. **Fundamentele Veranderingen in de pensioensector**
2. Pensioen & Fiscaliteit
3. Lessons to be learned van de energiesector?

2

ROBECO

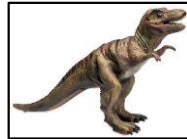
Een prachtstelsel, maar houdbaarheid onder druk: Wet Remmende voorisprong

Mercor: "Nederlandse pensioensysteem na beste ter wereld"

OECD: "Nederlandse pensioenbesparingen 150% van BNP"

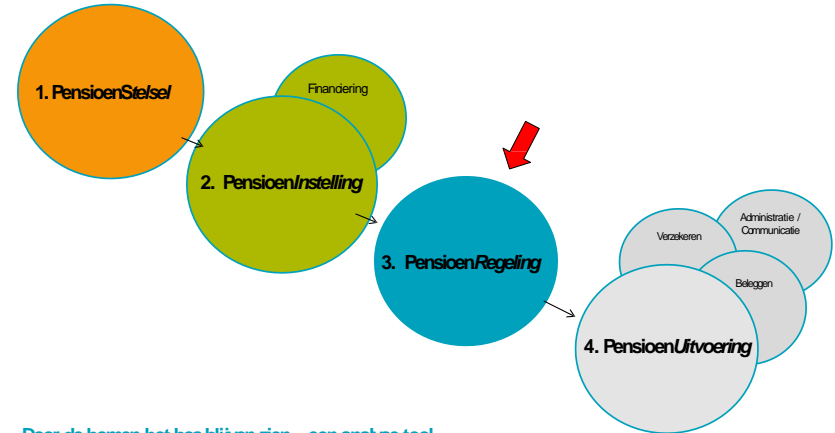

Darwin: "It is not the strongest of the species that survives, nor the most intelligent. It is the one that is the most adaptable to change"

3

ROBECO

Veranderingen gaande op 4 te onderscheiden gebieden

Door de bomen het bos blijven zien – een analyse tool

4

ROBECO

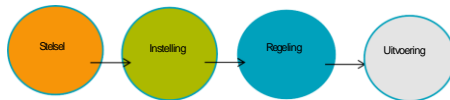
Veranderingen i.v.m. noodzakelijk onderhoud... en fundamentele aanpassingen

Noodzakelijk onderhoud

- Versobering fiscaal Witteveen kader (verlaging opbouw% 100k grensen nettopensoen)
- AOW/leeftijd flexibel
- Aanpassing FTKpensioenfondsen, haalbaarheidstoets
- Governancepensioenfondsen
- Pensioenknip
- Individuele waardeoverdrachten
- Wet Pensioencommunicatie/ Pensioen 1-2-3
- Kostentransparantie en -efficiency

Fundamentele aanpassingen

- Nieuw pensioencontracten Invaren oude DB rechten
- Doorsneesystematiek beëindigen
- ZZPDGApensioen
- Zorg/Pensioen/Wonen combineren
- Introductie PPI en APF en XB IORP (uitvoeringsmodellen)
- Grote verplichtstelling verhangen/ fusie BFFen
- Europese pensioenrichtlijn/ FTK/ Stresstest
- Toekomstvisie/ opdracht aanvaarding
- Wet verbeterde Premiereregeling (variabele uitkeringen)
- BCFA FEFP (Europees DC product)
- Nieuwe pensioendienstverleners (marktordening)

ROBECO

PensioenStelsel – Draagvlak en toekomstbestendigheid

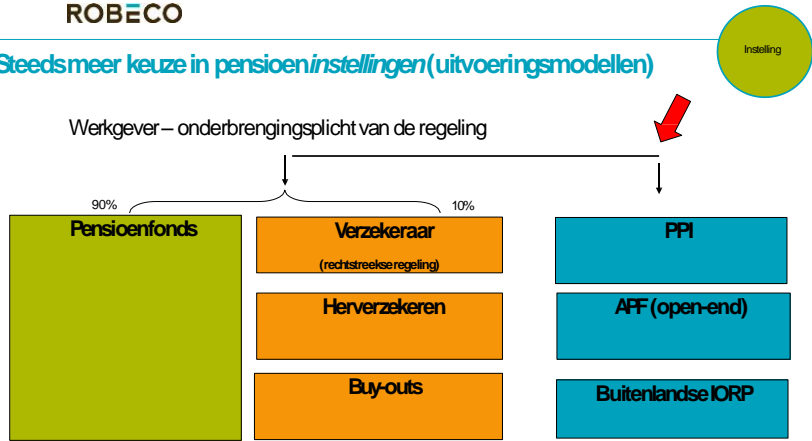
- Toekomstbestendige pensioenregeling
 - nieuwe regeling en "invaren" opgebouwde DB/CDC
 - nieuwe premie systematiek (dubbele transitie)
- Vermindering fiscale facilitering 2e pijler pensioenopbouw.
 - Doel: financiële stabiliteit BV Nederland
 - 2e, 3e en 4e pensioenpijler groeien naar elkaar toe (retailisering)
- Houdbaarheid sociale basis voorzieningen vergroten:
 - verplichte pensioenopbouw ZZPers+ financiële stromen Pensioen, Zorg & Wonen

Er gebeurt veel fundamenteels in Den Haag sinds 2015 (naast noodzakelijk onderhoud)

ROBECO

Steedsmeer keuze in pensioeninstellingen (uitvoeringsmodellen)

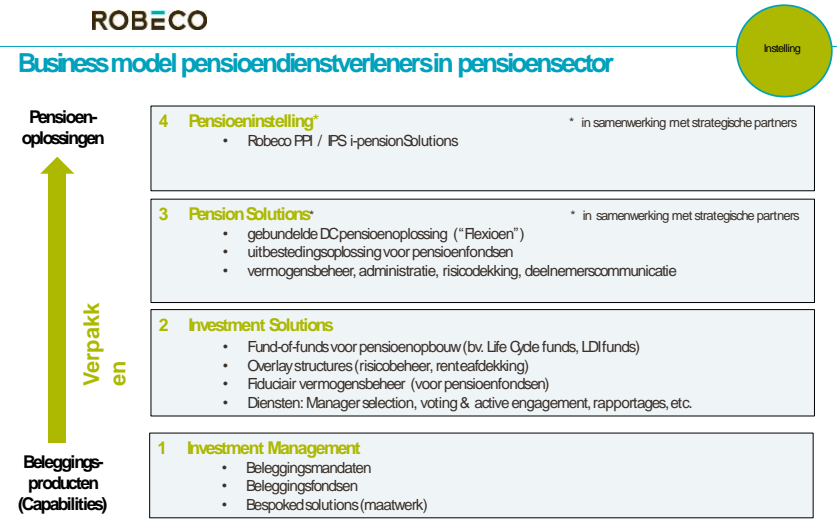

Nieuwe uitvoeringsmodellen gaan samen met nieuwe stakeholders en marktordening

7

ROBECO

Business model pensioendienstverleners in pensioensector

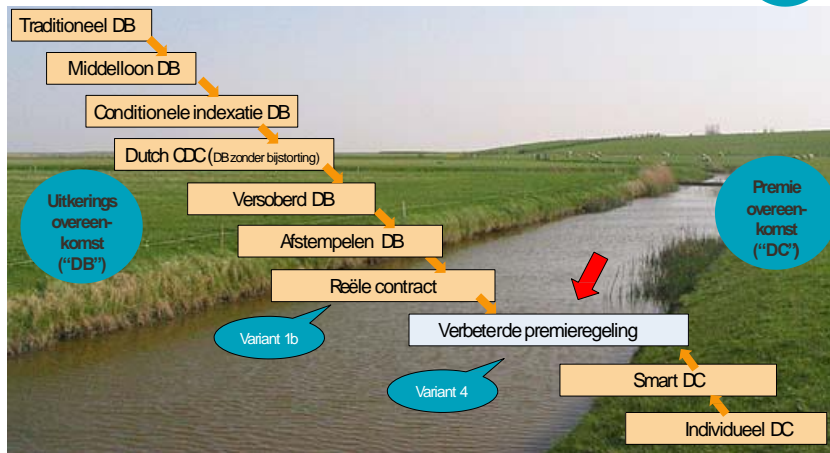
Pensioendienstverleners doen stap omhoog in de pensioenwaardeketen → naar buitenlands voorbeeld

8

ROBECO

Pensioenregelingen: variabele uitkering met solidaire risicodeling

Regeling

Verbeterde premieregeling is een Gulden Middenweg tussen DB en DC regelingen

9

ROBECO

Wet Verbeterde premieregeling: trigger voor fundamentele veranderingen

Regeling

- Verbetering financiële gezondheid pensioenuitvoerders
- Vergroting financiële stabiliteit Nederlandse economie
- Verruiming van de keuze voor sociale partners in soorten pensioenregeling
- Verhoging van het verwachte pensioenresultaat voor deelnemers
- Behoud van solidaire en verplichte risicodeling van de biometrische risico's
- Vermindering van de pensioenknip issues
- Vergroting van het draagvlak onder ons pensioenstelsel
- Anticipatie op de verder reikende plannen van de SER, het huidige Kabinet en MinSZW

Doelstelling Wet is veel breder dan oplossen pensioenknip → urgentie wordt steeds meer gevoeld !

10

ROBECO

Pensioen *Uitvoering* (pensioendienstverleners)

Uitvoering

Op niveau van de pensioen *uitvoering* zijn de volgende veranderingen gaande:

- **Verzekeren:**
 - sterk verminderd risico-absorptievermogen verzekeraars
 - Overstap op APF-model (verandering verdienmodel)
 - Unbundling vermogensopbouw- en risicodekking
- **Administratie:**
 - kosten-efficiency in de uitvoering (< 50euro/50bp benchmark)
 - digitale deelnemerscommunicatie / portaal
 - Consolidatie (DC) admin platforms
- **Beleggen:**
 - Return en Matching gedachtengoed (2 componenten) + voorsorteren op DB naar DC trend
 - DC life-cycle beleggings- en risicobeleid
 - Van sec vermogensbeheerders naar pensioenaanbieders

Buitenlandse toetreders versnellen innovatie proces ("challengers")

11

ROBECO

Inhoud – Door de Bomen het Bos blijven zien

1. Fundamentele Veranderingen in de pensioensector
2. Pensioen & Fiscaliteit
3. Lessons to be learned van de energiesector?

12

ROBECO

Nettopensioen – aftopping fiscale faciliteit

Veel interesse voor netto pensioen oplossingen

13

ROBECO

Pensioen & fiscaliteit – sturend of volgend in vormgeving pensioensector?

- Nettopensioen grens
- Maximaal opbouwpercentage in DBregelingen
- Premieinleg voor DCregelingen (niveau, vlakke staffel, marktrente staffel)
- Fiscale bovenmatigheidstoets
- ZZP pensioen
- DGA pensioen
- Banksparen wet (ook voor beleggingsinstellingen)
- BTWplicht
- Premiereregeling met variabele uitkering
- Koppeling Wonen, Zorg en Pensioen
- Cross-border pensioenfondsen XBICFP
- Europese FEPP
-

Invoed fiscaliteit op vele vlakken → één overkoepelende trend → retailisering in de pensioensector

14

ROBECO

Inhoud – Door de Bomen het Bos blijven zien

1. Fundamentele Veranderingen in de pensioensector
2. Pensioen & Fiscaliteit g
3. **Lessons to be learned van de energiesector?**

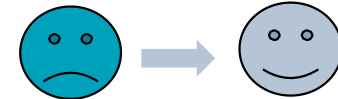

10

ROBECO

Analogie met energie-sector

- Veranderingsgezindheid (dinosaurus) → van noodzakelijk onderhoud naar fundamentele veranderingen
- De wal keert het schip → urgentie wordt steeds meer breed gevoeld
- Marktwerking en "privatisering" → PPIs en APFen als nieuwe uitvoeringsmodellen (met andere belanghebbenden)
- Gevestigde partijen uitgedaagd door nieuwe toetreders → "krenten uit de pap" halen, geen legacy issues
- Productverandering en innovatie → van DB naar DCregelingen (beter: verlegging van risicodragers)
- Prijsverlaging → adminkosten en vermogensbeheerkosten
- Internationalisering → EUwetgeving pensioenrichtlijn, "Belgie route", buitenlandse toetreders
- Communicatie en polarisatie → onderscheid maken tussen DB en DCregeling maken is old school thinking

Nuttige lessons-to-learned vanuit andere sectoren!

10

ROBECO

Jacqueline Lommen
Robeco
Directeur Europese Pensioenen
Tel: +31 10 224 0283
Mobile: +31 6 1131 7279
Email: jlommen@robeco.nl

